

روابط گرم گازی باکو-اروپا

اتحادیه اروپا با کاهش عرضه گاز روسیه و تصمیم برای هرچه‌زودتر دور شدن از واردات از این کشور، حالا به باکو نزدیک‌تر شده تا بخشی از این کمبود را با گاز جمهوری آذربایجان جبران کند.

به گزارش آران نیوز به نقل از دنیای اقتصاد: اتحادیه اروپا با کاهش عرضه گاز روسیه و تصمیم برای هر چه زودتر دور شدن از واردات از این کشور، حالا به باکو نزدیک تر شده تا بخشی از این کمبود را با گاز جمهوری آذربایجان جبران کند.

روابط گرم گازی باکو-اروپا

دو طرف کمتر از یک ماه قبل تفاهم نامه ای امضا کردند که بر مبنای آن، صادرات از این کشور حوزه قفقاز به قاره سبز تا سال ۲۰۲۷ دو برابر خواهد شد. همچنین اتحادیه اروپا سرمایه گذاری برای توسعه کریدور گاز جنوب (SGC) شامل چند خط لوله گازی از کشورهای حوزه خزر و خاورمیانه به اروپا و میداین جدید گازی در بخش آذربایجانی دریای خزر را تشویق خواهد کرد. با این حال، نگرانی هایی در مورد تاثیرگذاری منفی این موارد بر روابط حسنه جمهوری آذربایجان-روسیه وجود دارد. اما با توجه به اینکه سال میلادی گذشته اروپا در مجموع ۱۵۵ میلیارد مترمکعب گاز از روسیه وارد کرده و برنامه اروپا برای افزایش واردات گاز آذری به ۲۰ میلیارد متر مکعب از ۸ میلیارد مترمکعب سال ۲۰۲۱ است، بنابراین آذربایجان توانایی پوشش کامل کمبود گاز روسیه را نخواهد داشت. این موضوع باعث شده فعلا روسیه واکنشی نسبت به این موضوع نداشته باشد و رئیس جمهور آذربایجان، الهام علی اف، هم تضعیف روابط با مسکو به این دلیل را رد کند.

دروازه ای به انرژی آسیای مرکزی

بنیاد جیمزتاون (The Jamestown Foundation) در گزارشی تحلیلی که در وبسایت اوپل پرایس نیز منتشر شده، به گسترش روابط گازی اتحادیه اروپا با جمهوری آذربایجان پرداخته است. کمیسیون اروپا ۱۸ ژوئیه یک تفاهم نامه جدید با آذربایجان را در موضوع شراکت استراتژیک در حوزه انرژی برای افزایش واردات گاز طبیعی از این کشور به اروپا به دست کم ۲۰ میلیارد مترمکعب در سال تا ۲۰۲۷ امضا کرد. رئیس کمیسیون اروپا، اورزولا فن در لاین، در کنفرانس خبری به همراه رئیس جمهور آذربایجان، الهام علی اف، در این باره گفت: «امروز ما در حال باز کردن فصل جدیدی در همکاری انرژی با آذربایجان هستیم، شریکی کلیدی در تلاش های ما برای دور شدن از سوخت های فسیلی روسیه.»

آذربایجان در سال گذشته میلادی ۸ میلیارد متر مکعب گاز به اتحادیه اروپا صادر کرد، یعنی درست یک سال پس از راه اندازی کریدور گازی جنوب که گاز را از آذربایجان به بازار اروپا حمل می کند. در این میان، کمیسیون انرژی اتحادیه اروپا، کادری سیمسون، نیز اضافه کرد انتظار می رود آذربایجان ۴ میلیارد مترمکعب دیگر نیز امسال به اتحادیه اروپا بفرستد (که مجموع آن را به ۱۲ میلیارد مترمکعب می رساند). از نظر فن در لاین، این امر به جبران کاهش عرضه گاز روسیه و امنیت انرژی اروپا کمک می کند.

همراه با صادرات گاز، دو طرف علاقه خود به بهبود همکاری ها در زمینه انرژی تجدیدپذیر و همین طور اتصال آذربایجان به اروپا ابراز کردند. مناطقی که طی جنگ قره باغ در سال ۲۰۲۰ با ارمنستان به طرف آذربایجانی رسید، به طور قابل ملاحظه ای پتانسیل انرژی تجدیدپذیر این کشور را بالا برده است. علی اف می گوید: «مناطق آزادشده قره باغ و زنگور شرقی پتانسیل تولید خورشیدی و بادی ۹۲۰۰ مگاوات و دریای خزر پتانسیل تولید انرژی بادی ۱۵۷ گیگاوات دارند.»

دو طرف همچنین درباره تعمیق همکاری در حوزه اتصال دو منطقه بحث کردند. به رغم اختلالات در مسیرهای حمل و نقل روسیه که آسیا و اروپا را به یکدیگر متصل می کند، نقش کلیدی مسیر حمل و نقل بین المللی ترانس خزر (TITR) یا کریدور میانی به طور تصاعدی در حال افزایش است. فن در لاین در سخنرانی خود علاقه اتحادیه اروپا به ایجاد ارتباط با آسیای مرکزی و فراتر از آن را از طریق این گذرگاه حمل و نقل تایید کرد. در صورت موفقیت تلاش ها برای رساندن منابع هیدروکربنی ترکمنستان و قزاقستان به سمت غربی دریای خزر، کریدور میانه این پتانسیل را دارد که به یک مسیر انرژی جایگزین بین آسیای مرکزی و اروپا تبدیل شود. علاوه بر این، اتحادیه اروپا سرمایه گذاری برای گسترش کریدور گاز جنوب و توسعه میداین جدید گازی آذربایجان در دریای خزر را تشویق خواهد کرد.

بزرگترین میدان گازی این کشور، شاه دنیز نام دارد که در بخش آذربایجانی دریای خزر واقع شده است. به طور کل، توافق جدید باکو و بروکسل بر میل اروپا به قفقاز جنوبی مجددا صحنه می گذارد که از زمان شروع جنگ روسیه و اوکراین به طور قابل ملاحظه ای رشد کرده است. این امر در درجه اول به این واقعیت مربوط می شود که اتحادیه اروپا در حال عبور از یک بحران انرژی است و به نظر می رسد قفقاز جنوبی یک تامین کننده جایگزین و دروازه ای به پتانسیل عظیم انرژی آسیای مرکزی باشد.

ریسک تضعیف روابط با مسکو

برجسته شدن جمهوری آذربایجان به عنوان جایگزینی برای اتحادیه اروپا - در چارچوب تلاش های روسیه برای استفاده از منابع انرژی خود به عنوان ظاهرا تنها ابزار موثر برای فشار علیه غرب - از سوی برخی به عنوان منبع بالقوه درگیری بین باکو و مسکو تلقی می شود. گاز آذربایجان نقش مهمی در امنیت انرژی برخی از کشورهای اروپای شرقی دارد که تقاضای گاز آنها نسبتا پایین است و به این ترتیب، گاز آذربایجان می تواند در کاهش وابستگی به کرملین موثر باشد. برای مثال، بلغارستان، کشوری در حوزه دریای سیاه که روسیه در پاسخ به امتناع صوفیه از پرداخت هزینه انرژی، به روبل عرضه گاز به آن را متوقف کرد، به دنبال افزایش واردات گاز آذربایجان است.

به همین منظور، کریل پتکوف، نخست وزیر بلغارستان، سه روز پس از امضای تفاهم نامه انرژی اتحادیه اروپا و آذربایجان به باکو سفر کرد. پرویز شهبازوف، وزیر انرژی آذربایجان، در اوایل ژوئیه ۲۰۲۲، در پی مراسم افتتاحیه اتصال گاز یونان-بلغارستان (IGB)، اعلام کرد: «صادرات گاز به بلغارستان از ژانویه تا ژوئن ۲۰۲۲ بالغ بر ۱۶۰ میلیون مترمکعب بوده است. برنامه ریزی شده است این میزان تا پایان سال به ۶۰۰ میلیون مترمکعب افزایش یابد. آذربایجان از اول ژوئیه هر روز ۶ / ۲ میلیون مترمکعب گاز طبیعی به بلغارستان صادر می کند.» IGB بلغارستان را به کریدور گاز جنوبی متصل می کند. صربستان که به طور کامل به گاز روسیه وابسته است، یکی دیگر از کشورهای منطقه ای است که در حال حاضر در

حال مذاکره با آذربایجان است و امیدوار است سال ۲۰۲۳ گاز آذربایجان را وارد کند.

این واقعیت که صادرات گاز آذربایجان نمی تواند به طور کامل جایگزین صادرات روسیه به اتحادیه اروپا شود که تا همین اواخر بیش از ۱۵۰ میلیارد مترمکعب در سال بود، تاکنون به کاهش نگرانی ها در مسکو کمک کرده است. علی اف در کنفرانسی در آوریل ۲۰۲۲، در پاسخ به سوالی در مورد امکان چنین رقابتی بین کرمیلین و باکو گفت: «ما هرگز قصد جایگزینی گاز روسیه را نداشتیم.» رئیس جمهور آذربایجان افزود: «من مطمئن هستم این (امر) تاثیر منفی بر روابط ما با روسیه نخواهد داشت.» با این حال، با گسترش نقش آذربایجان در امنیت انرژی اروپا، این وضعیت احتمالا در آینده تغییر خواهد کرد. به این ترتیب، تغییر در روابط بین باکو و مسکو نیازمند پیگیری سیاست خارجی محتاطانه تر از سوی آذربایجان و حمایت قوی تر اتحادیه اروپا از تلاش های باکو برای مدیریت مؤثر چالش هایی است که این مشارکت استراتژیک جدید در انرژی مطمئنا به همراه خواهد داشت.